

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

27 грудня 2018 р.

Київ

№ 786-р

Про визнання підтримки суб'єктів господарювання, зазначеної у повідомленні, такою, що не є державною допомогою відповідно до Закону

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши подання Департаменту моніторингу і контролю державної допомоги від 21.12.2018 № 500-01/7100-п та повідомлення про нову державну допомогу, надіслане листами Департаменту житлово-комунального господарства Херсонської міської ради (далі – Департамент) від 13.09.2018 № 01-38-1789/25 (вх. № 787-ПДД від 17.09.2018) та від 02.11.2018 № 01-38-2128/1/25 (вх. № 5-01/13497 від 08.11.2018), які було подано на виконання статті 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та за формою, що передбачена додатком 1 до Порядку подання та оформлення повідомлення про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 04.03.2016 № 2-рп та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04.04.2016 за № 501/28631,

ВСТАНОВИВ:

1. ПОРЯДОК ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДТРИМКУ

- (1) Листом від 13.09.2018 № 01-38-1789/25 (вх. № 787-ПДД від 17.09.2018) Департаментом відповідно до пункту 2 розділу 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» було подано повідомлення про нову державну допомогу (далі – Повідомлення).
- (2) Комітетом листом від 28.09.2018 № 500-29/05-12763 залишено Повідомлення без руху та запитано додаткову інформацію.
- (3) Листом від 02.11.2018 № 01-38-2128/1/25 (вх. № 5-01/13497 від 08.11.2018) Департаментом надано додаткову інформацію до Повідомлення.

2. ВІДОМОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЯ ВІД НАДАВАЧА ПІДТРИМКИ

2.1. НАДАВАЧ ПІДТРИМКИ

- (4) Департамент житлово-комунального господарства Херсонської міської ради (73000, м. Херсон, вул. Ярослава Мудрого, 45, ідентифікаційний код юридичної особи 37465590).

2.2. ОТРИМУВАЧ ПІДТРИМКИ

- (5) Міське комунальне підприємство «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Херсона» (далі – МКП «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Херсона», Підприємство) (73000, м. Херсон, пл. ім. Ю. Тугушкіна, 9, ідентифікаційний код юридичної особи 03355726).

2.3. МЕТА (ЦІЛЬ) ПІДТРИМКИ

- (6) Метою (ціллю) підтримки є забезпечення безперебійної роботи житлово-комунальної сфери міста для забезпечення належних умов проживання в місті Херсоні.

2.4. ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

- (7) Оновлення технічної бази Підприємства й мереж централізованого водопостачання та водовідведення для забезпечення безперебійного надання Підприємством послуг із централізованого водопостачання та водовідведення.

2.5. ФОРМА ПІДТРИМКИ

- (8) Дотація.

2.6. ОБСЯГ ПІДТРИМКИ

- (9) Загальний обсяг підтримки – 88 108,0 тис. грн.

2.7. ПІДСТАВА ДЛЯ НАДАННЯ ПІДТРИМКИ

- (10) Рішення Херсонської міської ради від 12.02.2016 № 43 «Про затвердження Комплексної програми ефективної роботи та реформування житлово-комунального господарства м. Херсона на 2016-2020 роки» (зі змінами) (далі – Програма), в частині Програми ефективної роботи та реформування водопровідно-каналізаційного господарства міста Херсона на 2016-2020 роки.

2.8. ТРИВАЛІСТЬ ПІДТРИМКИ

- (11) З 01.01.2016 по 31.12.2020.

3. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ПРОГРАМИ

- (12) Програма ефективної роботи та реформування водопровідно-каналізаційного господарства міста Херсона на 2016 – 2020 роки (схема оптимізації роботи системи централізованого водопостачання та водовідведення міста Херсона) спрямована на реалізацію державної та регіональної політики щодо забезпечення населення якісною питною водою в достатній кількості відповідно до Законів України «Про питну воду та питне водопостачання», «Про Загальнодержавну програму «Питна вода України» на 2006-2020 роки», «Про місцеве самоврядування в Україні», а також забезпечення умов для імплементації Директив ЄС про питну воду та очищення міських стічних вод в рамках реалізації Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, підвищення ефективності та надійності функціонування систем водопроводу та каналізації, поліпшення якості централізованого питного водопостачання та водовідведення.

- (13) Програмою передбачається впровадження комплексу заходів, спрямованих на поліпшення якості води та забезпечення сталого функціонування і розвитку систем водопостачання та водовідведення.
- (14) Основними напрямками Програми сталої та ефективної роботи водопровідно-каналізаційного господарства міста Херсона на 2016 – 2020 роки є:
- поліпшення якості води;
  - підвищення надійності роботи систем водопостачання та водовідведення;
  - скорочення невиробничих втрат води і витоків;
  - встановлення будинкових приладів обліку питної води;
  - підвищення ефективності використання енергетичних і матеріальних ресурсів;
  - економія водних ресурсів;
  - поліпшення якості очищення стоків;
  - удосконалення системи управління;
  - забезпечення беззбиткового функціонування систем.
- (15) Метою Програми є задоволення потреб споживачів міста Херсона в питній воді гарантованої якості відповідно до вимог чинних нормативних документів за доступною, економічно обґрунтованою ціною, забезпечення сталого функціонування систем централізованого водопостачання та водовідведення міста Херсона, її ефективності, надійності та рівня безпеки об'єктів, раціонального використання водних ресурсів, збереження та охорони навколишнього природного середовища.

4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (16) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.
- (17) Отже, державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:
- підтримка надається суб'єкту господарювання;
  - державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
  - підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
  - підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.
- (18) Згідно зі статтею 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), Сторони домовились, що вони застосовуватимуть положення Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Союзу.

- (19) Відповідно до пункту 187 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – Повідомлення ЄС) заходи з підтримки, яка надається державою, вважаються такими, що спотворюють конкуренцію або загрожують спотворенням конкуренції, коли вони покращують конкурентну позицію їх отримувача порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які є його конкурентами. На практиці вважається, що спотворення конкуренції у значенні, передбаченому статтею 107 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу, існує тоді, коли держава надає фінансові переваги суб'єкту господарювання в лібералізованому секторі, де існує або може існувати конкуренція.
- (20) Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення»:
- водовідведення – діяльність із збирання, транспортування та очищення стічних вод за допомогою систем централізованого водовідведення або інших споруд відведення та/або очищення стічних вод;
  - підприємство централізованого водовідведення – суб'єкт господарювання, що здійснює експлуатацію об'єктів/систем централізованого водовідведення;
  - система централізованого водовідведення – сукупність технічних засобів, включаючи мережі, споруди, устаткування (пристрої), для централізованого відведення та очищення стічних вод, що пов'язані єдиним технологічним процесом;
  - централізоване водовідведення – господарська діяльність із відведення та очищення стічних вод за допомогою системи централізованого водовідведення;
  - питне водопостачання – діяльність, пов'язана з виробництвом, транспортуванням та постачанням питної води споживачам питної води, охороною джерел та систем питного водопостачання;
  - підприємство питного водопостачання – суб'єкт господарювання, що здійснює експлуатацію об'єктів централізованого питного водопостачання, забезпечує населення питною водою за допомогою пунктів розливу (в тому числі пересувних), застосування установок (пристроїв) підготовки питної води та/або виробництво фасованої питної води;
  - система питного водопостачання – сукупність технічних засобів, включаючи мережі, споруди, устаткування (пристрої), для централізованого та нецентралізованого питного постачання;
  - централізоване питне водопостачання – діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва, та транспортування питної води.
- (21) Згідно зі статтею 7 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» держава гарантує захист прав споживачів у сфері питної води, питного водопостачання та водовідведення, зокрема, шляхом:
- державної підтримки, регулювання та нагляду у сфері питного водопостачання і водовідведення відповідно до цього Закону;
  - здійснення заходів організаційного, науково-технічного, санітарно-епідеміологічного, природоохоронного, економічного, правового характеру щодо поліпшення якості питної води, розвитку питного водопостачання, охорони джерел і систем питного водопостачання, відновлення запасів питної води;

- задоволення потреб населення у питній воді шляхом пріоритетного розвитку систем централізованого питного водопостачання та водовідведення, створення резервних систем питного водопостачання.

(22) Згідно із статтею 8 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» державна підтримка у сфері питної води та питного водопостачання надається відповідно до обсягів коштів, передбачених законом України про Державний бюджет України на відповідний рік, для фінансування заходів у сфері будівництва і реконструкції систем питного водопостачання, водовідведення та очищення стічних вод, а також проведення науково-дослідних робіт із вдосконалення питного водопостачання та ресурсозбереження.

5. СФЕРА ПРИРОДНОЇ МОНОПОЛІЇ

(23) Згідно з частиною першою статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

(24) У той час як українське законодавство містить чітко визначене поняття «природна монополія», у первинному та вторинному законодавстві Європейського Союзу воно відсутнє. Натомість існує положення, що стосується законної монополії, що означає наявність спеціальних та виключних прав, які держава може призначити підприємствам (як правило державним) з метою забезпечення виконання публічних обов'язків. Так, відповідно до статті 106 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу, держава може зобов'язати певного суб'єкта господарювання бути оператором, що надає послуги загального економічного інтересу (далі – ПЗЕІ). У такому випадку суб'єкти господарювання, що надають ПЗЕІ, або ті, що мають характер прибуткової монополії, підпадають під дію правил конкуренції тільки у тій мірі, в якій це не перешкоджає виконанню дорученого їм спеціального завдання.

(25) Законна монополія існує тоді, коли надання такої послуги на законодавчому рівні або регулюючими заходами покладено на ексклюзивного надавача, з явною заборорою будь-яким іншим підприємствам надавати таку послугу (навіть не задовольняти можливий попит з боку певних груп покупців). Проте сам факт надання публічних послуг конкретним підприємством не означає, що таке підприємство користується законною монополією.

(26) За загальним правилом, надання послуг законною монополією виключає будь-яке спотворення конкуренції, однак є умови, що мають бути кумулятивно виконані. Ці умови встановлені пунктом 188 Повідомлення ЄС, а саме:

- послуга має бути предметом законної монополії;
- законна монополія не лише виключає можливість конкуренції на ринку, а й передбачає існування ексклюзивного надавача відповідної послуги на такому ринку;
- відповідна послуга не конкурує з іншими послугами;

- якщо надавач відповідної послуги здійснює діяльність на іншому ринку (за географічним розташуванням чи продукцією), відкритому для конкуренції, можливість здійснення перехресного субсидювання має бути виключена. Для цього необхідно вести окремі розрахунки, належним чином розподіляти доходи і витрати та запобігати використанню державного фінансування некомерційної діяльності для перехресного субсидювання комерційної діяльності.
- (27) Обов'язок запобігання фінансуванню комерційної діяльності унаслідок перехресного субсидювання регламентовано міжнародними зобов'язаннями, передбаченими Угодою. Відповідно до статті 263 (4) Угоди Сторони протягом п'яти років з дати набрання чинності Угодою (тобто до 2022 року) мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою - членом Європейського Союзу, або є вповноваженим на надання ПЗЕІ, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг у будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:
- витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами, щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або всіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і, з іншого боку, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;
  - повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку - обумовленості, об'єктивності, прозорості та послідовності відповідно до міжнародно визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.
- (28) Враховуючи те, що суб'єкт природної монополії може здійснювати й іншу комерційну діяльність, не пов'язану з виконанням функцій у сфері природної монополії, мають бути окремі бухгалтерські рахунки для запобігання перехресному субсидюванню.
- (29) Відповідно до статті 10 Закону України «Про природні монополії» суб'єкти природних монополій зобов'язані, зокрема, вести окремий бухгалтерський облік за кожним видом діяльності, що підлягає ліцензуванню.
- (30) Отже, державна підтримка суб'єкту господарювання, яка надана для обслуговування та управління систем водопостачання та водовідведення, з урахуванням пункту 211 Повідомлення ЄС, не буде впливати на конкуренцію, а отже, не буде державною допомогою, якщо:
- об'єкт інфраструктури не має прямих конкурентів у межах певної території (МКП «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Херсона» є суб'єктом природної монополії);
  - обсяг приватного фінансування у відповідну сферу є незначним (система водопостачання не є привабливою для приватного інвестора через складність технологічних особливостей виробництва, значну затратність експлуатації інфраструктури тощо) (МКП «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Херсона» засноване на міській комунальній власності з метою забезпечення послугами централізованого водопостачання та водовідведення фізичних та юридичних осіб на території міста Херсона. Форма власності «комунальне підприємство» передбачає фінансування

МКП «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Херсона», як отримувача майна на праві господарського відання за кошти власника, тобто територіальної громади в особі Херсонської міської ради);

- об'єкт інфраструктури не призначений для отримання переваг певними суб'єктами господарювання або галузями, проте створює користь для суспільства в цілому.

6. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ ПОВІДОМЛЕННЯ

- (31) МКП «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Херсона» утворено відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» Херсонською міською радою, є власністю територіальної громади міста Херсона, в особі Херсонської міської ради.
- (32) МКП «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Херсона» створено з метою забезпечення громадських особистих потреб шляхом здійснення господарської діяльності у сфері надання послуг із водопостачання та водовідведення юридичним та фізичним особам міста Херсона.
- (33) Основними напрямками діяльності Підприємства є:
- забезпечення споживачів послугами з централізованого водопостачання та водовідведення;
  - виробництво та постачання питної води, технічної води, прийняття та транспортування стічних вод, їх очищення;
  - експлуатація системи водопостачання та водовідведення – об'єктів, мереж, споруд, установок та іншого обладнання.
- (34) МКП «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Херсона» внесено до зведеного Переліку суб'єктів природних монополій по Херсонській області за № 140.
- (35) Фінансування МКП «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Херсона» за Програмою здійснюється за такими основними напрямками:
- реконструкція водопровідних та каналізаційних насосних станцій, систем підвищення тиску холодної води;
  - модернізація обладнання свердловин та очисних споруд;
  - встановлення будинкових приладів обліку питної води, впровадження нових приладів контролю та обліку, заміна арматури на розподільній мережі, організація лабораторії пошуку витоків;
  - реконструкція та капітальний ремонт зношених мереж водопроводу, встановлення на них регуляторів тиску, капітальний ремонт резервуарів чистої води;
  - реконструкція та капітальний ремонт самопливних каналізаційних колекторів, перекладання (санація) аварійних вуличних каналізаційних мереж, реконструкція очисних споруд;
  - впровадження системи автоматичного управління та дистанційного контролю, закупівля ремонтних машин, механізмів та обладнання.
- (36) Надавачем державної допомоги було повідомлено, що при наданні фінансування за рахунок місцевих ресурсів Підприємство надає лист-замовлення про фінансування

заходів із наданням первинних документів, які підтверджують цілі використання бюджетних коштів, відповідно до планів робіт Департаменту за відповідними КПКВК, затверджених рішенням виконавчого комітету. Після чого приймається рішення щодо надання бюджетних коштів Підприємству.

- (37) Згідно зі статтею 8 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» державна підтримка у сфері питної води та питного водопостачання надається відповідно до обсягів коштів, передбачених законом України про Державний бюджет України на відповідний рік, для фінансування заходів у сфері будівництва і реконструкції систем питного водопостачання, водовідведення та очищення стічних вод, а також проведення науково-дослідних робіт із вдосконалення питного водопостачання та ресурсозбереження.
- (38) Відповідно до статті 6 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» до принципів державної політики належить, зокрема, гарантоване першочергове забезпечення питною водою населення для забезпечення питних, фізіологічних, санітарно-гігієнічних та побутових потреб.
- (39) Сфера природної монополії передбачає відсутність конкуренції на відповідному ринку внаслідок технологічних особливостей виробництва. Однією з умов, за якої державна підтримка буде державною допомогою, – підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції. На ринку надання послуг із водопостачання та водовідведення у місті Херсоні в МКП «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Херсона» відсутні конкуренти.
- (40) Отже, враховуючи викладене, державна підтримка з метою належного функціонування систем водопостачання та водовідведення не буде державною допомогою відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».
- (41) Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 і 16 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 8 і 10 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та пунктом 14 розділу IV Порядку подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 04 березня 2017 року № 2-рп, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 04 квітня 2016 року за № 501/28631, на підставі інформації, наданої Департаментом житлово-комунального господарства Херсонської міської ради, Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

Визнати, що підтримка (фінансування), яку надає Департамент житлово-комунального господарства Херсонської міської ради відповідно до рішення Херсонської міської ради від 12.02.2016 № 43 «Про затвердження Комплексної програми ефективної роботи та реформування житлово-комунального господарства м. Херсона на 2016-2020

роки» (зі змінами), у частині Програми ефективної роботи та реформування водопровідно-каналізаційного господарства міста Херсона на 2016-2020 роки, міському комунальному підприємству «Виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства міста Херсона», у межах Програми, на період з 01.01.2016 по 31.12.2020 у сумі 88 108,0 тис. гривень, **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ